

tiae ad zelum et amorem perficiendum proponit. Cui amori perficiendo sufficiebat absentia Jesu simplex. Cur super hanc absentiam addidit mors acerbissima, addidit passio, qua crudeliter contemnitur a carnificibus tota illa sanctissima humanitas, cum Apostoli circa sanctissimam humanitatem afficerentur, allecti incredibili ejus sapientia et comitate et pulchritudine? Ubi egit Christus Deus de eorum zelo perficiendo, et elevando ad sola divina, et spiritalia, suam humanitatem conferendam et deformandam carnificibus tradidit; ut doceret, quanto etiam nostri corporis dispendio, emere debeamus, quod fratrum amor omnino purus et perfectissimus in Deum abeat. Zelus enim, qui suam radicem infixam habet amori Dei, iste vel maxime zelum constituit, ac defensorem honoris Dei. Audiamus doctrinam S. Antonini: « Causatur autem seu producitur zelus ab amore intenso, ut effectus ejus; quod ostenditur auctoritate, ratione et distinctione. Auctoritate quidem, ut B. Dionysius dicens, *de divinis nominibus*, iv, quod Deus appellatur zelotes, juxta illud, *Exod.*, xx: *Ego sum Dominus Deus tuus, fortis, zelotes*, propter multum amorem quem habet ad existentia et maxime ad ea in quibus posuit et impressit imaginem suam, sicut ad Angelum et hominem; ratione vero idem probatur sic: Quanto virtus aliqua intensius tendit in alia, tanto fortius repellit omne contrarium et repugnans. Cum ergo zelus proveniat ex intentione amoris, ut patet, ad zelum pertinere videtur quod aliquis non patitur consortium, vel amorem contrarium in amato, ipsum refutans quantum potest. Tertio probatur idem inductive; nam dicitur quis zelare pro Deo et pro amico; et pro Deo dicitur quis zelare, quando ea quae sunt contra honorem et voluntatem Dei repellere secundum posse conatur; sicut legitur de Elia, *III Reg.*, xix, 10: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo*. Et *Num.*, xxv, 11, de Phinees dicit Dominus: *Avertit Phinees iram meam a filiis Israel, quia zelo meo succensus, id est, magno ardore honoris mei succensus, motus est contra eos, scilicet virum Israelitam et mulierem Madianitidem, interficiens eos* coeuntis simul. Pro amico zelare quando aliqua quae sunt, vel dicuntur contra bonum amici, « homo repellere studet. »

f. — Ad illos potissimum Spiritus Sanctus venire solet qui omni humano auxilio destituti, spem omnem suam in sola ejus misericordia posuerunt, qui ab illo uno pendent, quique illius opem et auxilium semper implorant; de his enim dicitur: *Tibi derelictus est pauper; orphanus tu eris adiutor*. Pauperes vero atque orphanos appellat eos, qui omni humano presidio destituti sunt. His Deus suo adest auxilio quando tribulantur. Refert Josephus Helæus, Philonem Judaeorum legatum, quia a Caio imperatore cum indignatione et ira repudiabatur, ad suos con-

versum dixisse: « Nunc oportet bono animo esse, quando Caius iratus est; nunc enim nobis Deus contra illum aderit. » Quo atrociores Psalmista patiebatur calamitates et afflictiones, eo magis sibi propitium experiebatur Deum, majore neque Dei assistentiam: *Sagitta tua infixa sunt mihi, et confortasti super me manum tuam*. Hemorrhoida illa cunctas suas opes et pecunias exposuerat in medicos et medicinas, ut a sanguinis fluxu liberaretur; at frustra et sine ullo fructu. Derelicta ergo, omnique destituta humano subsidio, Christum accedere statuit, dicens intra se: *Si tetigero tantum vestimentum ejus, salvus ero*. Duodecim anni jam effluerant, quibus pertinaci haec laboraverat infirmitate: « Omnia ejus bona medici devoraverant, » inquit Salmeron, « et jam non tantum sanitate sed etiam facultatibus erat destituta; » et in hoc desperato statu, invenit Deum adiutorem suum.

Versus 8.

Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de judicio.

Et cum venerit ille, arguet.

1. — Querit hoc loco Hugo Cardinalis, cur officium et munus istud non potius attribuitur Christo? Huic enim arguendi munus competere videtur. Primo, quia illi attribuitur sapientia: « Sapientis autem proprium est arguere. » Secundo dicit idem Cardinalis, « Pater non judicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio; iudicis autem est arguere. » Tertio ei competit alium reprehendere vel arguere, cui competit munus Magistris: sed hoc competit Christo, cujus munus est docere: *Vos vocatis me, Magister*. Quarto, « quia arguere videtur esse iustitiae severitatis; » hoc autem Spiritui Sancto improprie videntur convenire, utpote ejus fructus sunt inter alios pax, patientia, benignitas, mansuetudo. Tandem omnes has difficultates resolvit, et respondet: « Spiritus Sanctus dicitur arguere, ad innuendum, quod pietate, misericordia, « benignitate debemus arguere. *Isa.*, xi, 4: *Egre dicitur virga de radice Jesse*, id est, correctio de charitatis incendio. *Exod.*, xxxii, 27: *Ponat vir gladium super femur suum, etc. Occidat unusquisque, etc.*, id est, arguat ex amore sicut argueret fratrem. *II Thes.*, iii, 16: *Nolite aestimare se ut inimicum, sed corripite ut fratrem*. » Alia vero ratio, quam adducit, ex Glossa desumpta fuit; dicit enim: « Quia Spiritus Sanctus reddit nos tales, ut possimus arguere; tria enim impediunt, ne aliquis habeat auctoritatem arguendi alium: « menditia, ignorantia, et timor; haec amovet Spiritus Sanctus, quia purgat, illuminat, et corroboret. » Citatque auctoritatem S. Gregorii, dicentis: « Superjectas sordes tergere non valent

« manus, quae lulum tenent. *Ecclesi.*, xxxiv, 4: *Ab immanido quid mandabitur?* »

2. — S. Augustinus hoc loco querit, an Christus aliquando mundum reprehenderit, an vero id solum fecerit Spiritus Sanctus? « Numquid autem Christus non arguit mundum? An forte quia Christus in Judaeorum tantum gente locutus est, mundum non videtur arguisse? Spiritus autem Sanctus in discipulis ejus toto orbe diffusus non unam gentem intelligit arguisse, sed mundum. »

3. — Hugo Cardinalis ait: « Item Spiritus Sanctus dicitur arguere, quia ille maxime te redarguit, in quo est gratia Spiritus Sancti, » citatque S. Gregorium, qui hanc expositionem sequenti sententia confirmat, dicens: « Quanto quis majoris gratiae lumen recipit, tanto reprehensibilem se esse cognoscit, sicut pulvis apparet in radio solis, qui non apparet in umbra. » Unde S. Franciscus se maximum totius mundi peccatorum esse censuit. S. Philippus Neri ad Deum conversus, dicere nonnunquam solebat: « No nimium mihi, o Domine, confidas, quia forte te traditurus essem; » item alias aliquando dicebat: « Nondum quidquam boni face ceppi. »

4. — « Item, » inquit idem Cardinalis, « Spiritus Sanctus, cui attribuitur benignitas et amor, dicitur arguere, ad significandum quod magnae misericordiae et amoris est, quando Deus arguit nos, et corripit. *Hebr.*, xii, 6: *Flagellat autem omnem filium, quem recipit*. »

5. — Jansenius ad verbum hoc, arguet, melius intelligendum, distinctionem quandam adhibet, dicens: « Sciendum, verbum arguet, dupliciter posse hic accipi, videlicet aut pro corripere, « confutare et arguere, quod fere verbum illud apud nos significat; aut pro certis argumentis demonstrare et convincere; et quidem si priori modo accipiatur, tunc in ablativis peccato, iustitia, et iudicio, subaudienda sunt adjectiva diversa hoc modo: arguet mundum de peccato admissio, et de iustitia sprete vel neglecta, et de iudicio item spreto et neglecto. »

6. — Lucas Brugensis vocem arguet, ita interpretatur, ut idem significet, quod *convincet*: « Alios quidem sequente proventu emendationis, alios vero permanentes pernicaces, convincit; sed non gaudebit, torquet tamen conscientiae flagellis. »

7. — Querit etiam hoc loco haud incongrue poterit, quia ratione idem Spiritus, qui Paracletus, id est, consolator denominatur: « Consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium, » eodem quoque tempore dicitur arguere; sed respondetur, reprehensionem illam ad hanc consolationem ordinari; siquidem culpam ab anima nostra propulsando, eidem gratiam suam inserit; haec autem est, quae consolationem nobis communicat et refrigerium.

Mundum.

8. — S. Augustinus, in *Cat.*, ait: « Quis audeat dicere, quod per discipulos Christi arguat mundum Spiritus Sanctus, et non arguat Christus, cum clamet Apostolus: *An experimentum quaeritis ejus, qui in me loquitur mundum*? Quos ille arguit Spiritus Sanctus, utique et Christus; sed dixit ille: *Arguet mundum*, quasi dicat: Ille diffundet in cordibus vestris charitatem, sic enim timore depulso arguendi habebitis libertatem. »

9. — S. Cyrillus Alexandrinus dicit, quo Spiritus Sanctus animas electas, id est, Dei honorem et gloriam zelantes occupando, mundanos sit reprehensurus: « Tunc certe, tunc mundum, hoc est, imperitos et infideles adhuc, et voluptatum studiis affixos ipsa redarguet, condemnabitque et peccatis obnoxios, suisque vitiiis immortuos; mundi quippe appellatio significat etiam eum, qui in voluptatibus perpetuo volutat, et ab impietate diabolica non recedit. » Hugo Cardinalis ait: *Arguet ergo mundum*, id est, facit hominem arguere in se, quod mundi est. »

10. — Toletus Mundi nomine Judaismum, omnesque alios Deo infideles populos intelligit: *Mundum*, id est, Judaeos et Gentes, fidem Christi non habentes. Lucas Brugensis ait: « Omnis generis homines per mundum sparsos, replebit ille orbem terrarum, cum ego solommodo in una mundi parte hominum saluti servierim. »

De peccato.

11. — Toletus Redemptorem nostrum hoc verbo dicere voluisse existimat, quod Spiritus Sanctus reprehensurus sit omnes illos, qui se sive per legem naturae, sive per Mosaicam salvandos esse credebant: « Arguet, opinantes se non esse in peccato, nec indigere iustitia Christi, sed suam, quae per legem Moysi, aut per opera, quae secundum legem naturalem sunt, sibi sufficere; existimantes etiam, se sub potestate diaboli non detineri, sed liberos esse. »

12. — Albertus Magnus notat quod infidelitas per antonomasiam peccatum dicitur: « Est enim hoc peccatum, » inquit, « quod antonomastice est peccatum infidelitatis. *Jer.*, ii, 19: *Arguet te malitia tua et aversio tua increpabit te; et vide quia malum et amarum est te dereliquisse Dominum Deum tuum*. » Et quidem hujuscemodii infidelitatis malitiam, factae per eum divinitatis suae demonstrationes notabiliter aggravant. « Excusationem de peccato infidelitatis eorum habere non possunt; quot enim ad divinitatem suam comprobendam miracula paraverat? quot figure et prophetiae de ea verificate fuerant? unde illum Joannis, ix, 41, textum adducit: *Si caeci essetis, non haberetis peccatum; nunc autem quia dicitis, videmus, peccatum*

vestrum manet. Theophylactus eodem sensu verba illa exponit, dum ait: « *Arguet mundum*, id est, ostendet eos peccatores, quia non credunt; » qui idem verba illa non solum de Judaismo, sed de omnibus aliis terræ populis interpretat: « Quando enim viderit per manus discipulorum, in Spiritu egregia signa et miracula fieri, et neque sic credent, quomodo non condemnatione digni, et peccato maximo obnoxii? » Fatendum quidem est, quod dicere possint (ita in persona Christi loquitur) me, tametsi miracula patrantem, fabri tamen et pauperis cuiusdam mulieris filium esse: « Tunc autem incredulitas omni carebit excusatione, Spiritu in nomine meo talia perficiente. » S. Chrysostomus, *Hom. xxvii in Joan.*, ait: « Arguet et ostendet eos sine venia peccasse, non credentes » in me, dum videbunt, Spiritus Sancti donationem ineffabilem, invocato me, fieri. »

13. — S. Thomas, *in Joan.*, ait: « Et peccato quod commiserunt: *Avaritia populo meo scelera eorum*, » hoc namque sine Spiritus Sanctus verbi Dei ministris et predicatoribus Apostolicis præcipue infunditur, et linguas eorum eloquentes efficit, ut reprehendant vitia, exaggerent peccati malitiam, illudque pro viribus eradicare conentur; non vero ut ad laudem et applausum popularem sibi comparandum, memoriæ, ingenii atque doctrinæ ostentationem faciant.

Et de justitia.

14. — S. Thomas dicit: « *De justitia*, quam negligenter, justitiam non fecerunt. » Interlinearis ait: « *De justitia*, quam non imitarunt. » Alcinus vero dicit: « Arguet de justitia credentium, quia exemplum eorum sequi noluerunt. »

15. — Albertus Magnus verbum istud ad Christi refert exemplaritatem et perfectionem: « *De justitia*, quam ego quidem feci, sed ipsi eam negaverunt. *Rom.*, x, 4: *Finis legis Christus ad justitiam omni credenti*; et ibidem: *Ignorantes Dei justitiam et suam querentes statuerunt, justitiam Dei non se subjicerunt.* »

16. — Venerabilis Beda cavendum nobis esse monet, ne persuadeamus, quod Spiritus Sanctus nobis nostram improperaturus sit bonitatem et perfectionem: « Arguendum quicumque putabit et justitiam, propterea quia justus est? Absit? nam etsi aliquando justus arguitur, ideo recte agit, quia sicut scriptum est, *Eccle.*, vii, 21: *Non est justus in terra, qui facit bonum et non peccet*; quocirca etiam cum justus arguitur de peccato, arguitur non de justitia, quoniam de illo, quod egimus, divinitus dictum, *Eccle.*, vii, 17: *Noli effici justus multum, non est voluta justitia sapientis, sed superbia præsumentis.* » Valde considerabilia sunt illa S. Bernardi verba, qui in sermone xxi in *Para.*, hunc adducens textum Evangelicum, ait: « Spiritus

« Sanctus arguet mundum de peccato, quod dissimulat; de justitia, quam non ordinat, dum non Deo eam dat; de judicio quo usurpat, dum tam de se quam de aliis temere judicat. »

17. — Toletus dicit, quod in ipso, quo mundus de incredulitate suæ peccato redarguetur, simul etiam clare convincendus sit, quod per nullam aliam legem quam per Evangelicam salvari poterit: « Convincentur de vera justitia Christi, id est, neminem justum esse posse vera justitia, quam apud Deum justum facit, nisi per fidem Christi; » hic enim est, qui morte sua nobis justitiam comparavit, *Rom.*, iii, 22: *Justitia Dei per fidem Jesu Christi in omnes et super omnes qui credunt in eum.* « *Ps.* xvi, 2: *Revelavit in conspectu gentium justitiam suam.* »

De judicio.

18. — Interlinearis exponit: « *De judicio*, quod non timet. » S. Thomas ait: « Quod contempserunt. » Hugo Cardinalis dicit: « Peccatum feci, justitiam omisit, ergo judicium damnationis incurrat. »

19. — Toletus Christum dicere voluisse censet, quod Spiritus Sanctus Christum esse supremum judicem, mundo sit manifestaturus: « Mundum de judicio convincere et redarguere nihil aliud est quam mundo ostendere et declarare, Christum esse judicem omnium vivorum et mortuorum, omnesque ab ipso in carne judicandos. »

Additiones.

a. — *Et cum venerit ille arguet mundum de peccato*, hoc est, increpabit, ut pateat evidenter, ipsos esse scelere convictos, qui auditis tot Scripturarum testimoniis, ac tam efficacibus rationibus, tantisque visis miraculis, in Christum noluerunt credere, atque a suis peccatis se emendare, quod extreme vitiositatis et malitiæ est. Quæ peccati malitia amplius ostenditur, cum Spiritus Sanctus reprehensurum futurum asserit. Ecce enim ipse Christus Deus, qui est Dei Verbum et Sapientia Dei, hoc arguit mundum munus non obit? Proprium enim est sapientiæ arguere? Amorne præ sapientiæ erit magis ad arguendum idoneus? Ut insinuetur gravitas eorum peccatorum, quæ ex malitia, data opera et plena deliberatione committuntur, quasi pro iisdem arguendis, ipsa Dei Patris sapientia non sit sufficientis; sed et ipse Spiritus divinus, qui amor est, accersiri necessum sit.

Pro dignitate sufficienter exprimi nequit, quantum divina Majestas per peccata ex malitia, non vero ex fragilitate commissa, offendatur. Pro cuius intelligentia audiat velim, qualiter Deus per os Psalmistæ adversus unum hoc modo peccantium lamentatur: *Tu vero*, inquit, *Psal.* xlix, 17, *odisti disciplinam et projecisti sermones meos retrorsum; si*

videbas furem currebas cum eo et cum adulteris, portionem tuam ponebas; os tuum abundabat malitia et lingua tua concinnavit dolos; sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. Quibus verbis nonnulli delineantur homines, qui die ac nocte aliud non cogitant, nec alteri rei student, quam solum prævaricandis divinis legibus. Ac proinde S. Chrysostomus super hunc Psalmum ita scribit: « *Vidisti insignem improbitatem? Vidisti studium et præmeditationem?* » Hoc enim Deum maxime irritat quando consulto, et præmeditate, et dedita opera, ab improbis mala fiunt. Aliud enim est, cum quis deceptus et seductus labitur; aliud, cum quis vitium et improbitatem exercet et aliud rursus, quod est crimen maximum, quando se improbe gerunt in eum qui non est improbus.

S. Joannes Apostolus in prima Epistola sua, v, 13: scribit: *Qui scit fratrem suum peccare peccato non ad mortem perat et dabitur ei vita peccatis non ad mortem. Est peccatum ad mortem; non pro illo dico ut roget quis.* At vero quodnam est peccatum istud, quod magis ad mortem tendit, et pro quo S. Joannes nulli suadere audeat, ut pro illo intercedat, quod indulgentia illius sit impossibilis, vel saltem admodum difficilis? S. Bernardus in sermone quodam, cui titulus est, *de cute, et carne, et ossibus animæ*, id ipsum explicat, dicens: « *Intentionem et propositum mentis ac sollicitudine custodiamus, et fratres, qua vitam animarum nostrarum volumus custodire; quoniam istud omnino est peccatum ad mortem cum ex consensu et deliberatione de linquimus, proprio judicio condemnati.* »

b. — Spiritus Sanctus adveniens arguet et convincet qua Judæos, qua gentes, qui auditis tot Scripturarum testimoniis et tam efficacibus rationibus, tantisque miraculis Christi visis, noluerunt credere, a suisque peccatis se emendare. Gravior autem arguendi sunt fideles, quod jam communicato et suscepto fidei lumini, non respondeant. S. Paulus Apostolus dicit, *Hebr.*, x, 26: *Irritum quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione, duobus, vel tribus testibus moritur; quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculovertit et sanguinem Testamenti polluerit, in quo sanctificatus est; et spiritui gratiæ contumeliam fecerit?* Pagani, Mahometani, Judæi quos sanguis Christi in Sacramenta transfusus non abluat, quemadmodum nos, neque aquæ baptismatis sanctificaverunt, ipsam minus conculant, quam nos, dum male vivimus. Non ipsi, sed nos cum Christo promissa stipulatis manibus inimicus, quando sub ipsius labaro militare cepimus; nil horum infideles attentarunt. Nos qui in veritatibus Evangelicis catechizati sumus, nullam, quemadmodum illi insilliam prætereundam possumus. Ecce igitur vobis causam, cur inexcusabiles futuri simus, majoribusque suppliciiis subjiciendi.

« *Utique hoc ipso,* » inquit Salvarianus, « magis per nomen sacerdotis rei sumus, quia a sancto nomine discrepamus; nam et ideo plus sub religiosis titulo, Deum laudamus, quia positi in religione peccamus. » Quam eandem doctrinam S. Chrysostomus his verbis expressit: « *Non tam enim quasi homo simpliciter, sed ut Dei filius peccans, severius punieris, et ipsa excellentia dignitatis majoris tibi fiet causa supplicii.* »

c. — « *Arguitur mundus de peccato,* » inquit S. Augustinus, *tract.* cxix, « scilicet quia in Christo non credit; et arguitur de justitia eorum qui credunt. Ipsa quippe fidelium comparatio, infidelium est vituperatio; unde quantum malum sit eorum qui non credunt, ex bono potest apparere eorum qui credunt. » Arguet mundum Spiritus Sanctus de justitia Apostolorum, atque credentium et quod mundus eorum justitiam, virtutes ac opera imitari nolit, visoque tanto eorum exemplo virtutum, illud sequi contempserit; maxime cum bonum exemplum magne sit efficacie, ut impios ad Deum convertat, et numerum fidelium in Ecclesia adaugeat. S. Petrus Apostolorum Princeps, tanquam vigilans pastor, dispersum gentilitatis gregem in præruptis vitiorum et idololatriæ aberrantem, ad Ecclesiam ovile saltem reducere volens, unicuique ad id obtinendum censuit esse medium, si fidelibus efficaciter persuaderet, bonum eorum gentilibus edendum bonæ conversationis exemplum; ideoque in prima Epistola, ii, 12, inquit: *Charissimi observeo vos abstinere a carnalibus desideriis, conversationem vestram inter gentes habentes bonam, ut et bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum; quia, ut Glossa ait: « Plerumque contingit, ut pagani, qui vituperabant fidem Christianorum, postea considerantes bonam eorum conversationem, Christiani laudare incipiant. » Sic enim ut ex historicis constat, gentiles eos qui Evangelium sequebantur, de quibusvis execrandis criminibus calumniose accusabant, eosque tanquam deorum suorum inimicos abominantes, omnium calamitatum et erumnarum, rempublicam prementium, causam esse existimabant; at vero oculos, immaculatum et exemplarem illorum vitam considerantes et admirantes, ut S. Petrus ait, ab errore respuerunt, Deoque corda illorum tangente, falsas sectas suas abjurarunt, seque suavi legis Christi jugo libenter subjecerunt; atque proinde idem S. Petrus ait: *Ut in eo, quod detrectant, tanquam de male factoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis.* Quem textum Dionysius Carthusianus exponens ait: « *Opera vestra evidenter excellenterque virtuosas pensantes et ex eis ipsa veritate convicti, bonos vos esse recognoscetes, sanctitatem Dei pensant ac faterentur in die visitationis, cum corda eorum irradiaverit et visitaverit gratia Spiritus Sancti, dum ex præ-**

« dicta consideratione compuncti fuerint et con-
« versi. »

d. — Spiritus Sanctus adveniens *arguet mundum de judicio*; faciet nempe, ut Apostoli invocato nomine Jesu, diabolum qui in orbe principabatur, ejiciat ex templis, mentibus, ac corporibus hominum, quæ ab eo possessa erant, ejusque totum regnum evertatur ac destruat. Et si Deus non pepercit capiti ac principi diabolo, scilicet etiam non parcat membris, ac subditis ejus; ac propterea Christus finale judicium rigorosissimum infallibile nobis prædixit, ut in illo iram ejus effugiamus, nosque ad illud per bona opera preparamus.

e. — Quæstio hic non levis oritur, cur Christus Dominus, qui est Sapientia Patris, ipsum mundum non arguat, sed hoc tantum adscribat Spiritui Sancto? Respondetur, illud de quo mundus arguendus erat, crimina erant et injuriæ in Christum commissæ; tamen libentius ad nostram instructionem hoc judicium Spiritui Sancto committit, ut nos injuriarum doceat tolerantiam, majoremque victoriam esse injuriarum oblivisci quam eas ulcisci. S. Gregorius, *Hom. xvii*, ait: « Nemo se contra acceptas contumelias erigat, nemo conviciis conviciam reddat; imitatione enim Dei gloriosus est injuriarum tacendo fugere quam respondendo superare. »

f. — Merito postremo loco dicit Dominus arguendum a Spiritu Sancto mundum de judicio, hoc est convincendum mundum, sibi manere judicium. Ubi enim cogitat mundus timere judicium, universa mundana decora funditus perduntur, cadit superbia et fastus. Quem ut de consideratione judicii effectum referas, frequens tibi sit consideratio mortis, quæ tibi ad judicium parat viam. Principes quidem in hoc mundo cunctis terrenis abundant, eadem vero in novissima mortis hora, vel invitati deserere coguntur; unde David propheta regio diademate redimitus, protestatur, *Psal. lxxviii, 17*, dicens: *Cum interierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus*. Et ideo servorum obsequia, famulitii splendor, omnesque aliæ pompæ et apparatus ad solum usque durant sepulcrum; mox vero ut loculis inclusi monumentis inferuntur, præter vermes, cadavera eorum depascentes, aliud famulitium non habent. Unde S. Basilius, *Orat. xxiv*, ait: « Contemplantur sepulcra; vide num poteris discernere, quisnam servus, quis Dominus, quis pauper, quis locuples fuerit. Dijudica, si tantum tibi est ingenii victum a rege, robustum ab imbecilli, formosum a deformi: hoc modo si fatalem naturam cursum tecum expendis, non quam me hercule intumesces. »

g. — S. Cyrillus Alexandrinus dicit, quod Spiritus Sanctus animas electas, id est, Dei honorem et gloriam zelantes, occupando, mundanos sit reprehensurus: « Tunc certe, tunc mundum, hoc est

« imperitos et infideles ad hoc, et voluptatum studii affixos, ipsa re arguet, condemnabitque, ut peccatis obnoxios, suisque vitiiis immortuos. » Mundi quippe appellatio significat etiam illos qui in voluptatibus perpetuo volutantur, et ab impuriatate diabolica non recedunt. *Arguet mundum*, id est, detestabilem esse ostendit. Ubicumque enim in sacra Scriptura mundi fit mentio, semper quoque omnis malitia memoratur, quia *totus mundus in maligno positus est*. Isaias Abbas, in *Joan.*, inquit: « Amicitia mundi inimicitia est in Deum. Dilectus Dominus noster Jesus, cum sciret mundum offerre nobis peccati molestiam, donec illum relinquamus, discipulos suos confirmavit: *Veni, inquit, ac princeps mundi hujus et in me nihil eorum que ipse sunt invenit.* »

h. — Nec immerito dicitur, quod adveniens Spiritus Sanctus reprehendet mundum: ipse enim sanctus est et omnino irreprehensibilis, adeoque alios merito arguere et reprehendere potest. Nam irreprehensibilis in se esse debet, qui alios corrigendi munus exercet. Impios corrigere perfecte et probate virtutis opus est, ipsomet Sapiente teste, qui ait, *Sap., 1, 3*: *Probata virtus corrigit insipientes*. Ac proinde sanctus et regis Propheta David dicebat, *Psal. cxl, 5*: *Corripiet me justus in misericordia et increpabit me*. Non enim reprehensionem declinabat sed eam a viro justo et perfecto prestolari debebat. Porro toti mundo, imo et celo nota est S. Bernardi sanctitas et innocentia et tamen se sanctitate ad alios reprehendendos sufficientem donatum non esse lamentabatur dicens: « Multitudinem iniquitatum mearum expavesces, aliorum transgressiones reprehendere timui et ideo mortis auctor extitit, quia virus quod expellere potui non expui. » Quamnam putatis esse rationem quod correctores a S. Paulo, *Galat., vi, 1*, spirituales et non virtuosus, perfecti, sancti appellentur: « Vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite? Omnino ideo hoc factum esse credo, quia delinquentes corrigere et in divina lege instruere proprium est Spiritus Sancti officium; ac proinde Christus ait: *Cum venerit ille arguet mundum*; quia ad reprehendendum, monendum et corrigendum alio spiritu opus est et quadam superhumana bonitate.

i. — *Cur arguet mundum de justitia?* Mundus se pro justo reputabat, Christum vero Salvatorem in injustum ac populi seductorem condemnabat, non attento quod Christus ut verus Dei Filius, solus esset justus, ac justitiæ amator; ipse autem homines iniqui, injusti ac perversi. Merito igitur arguet mundum de justitia, quando ipse pandet tandem Christo Domino, magnam factam esse injuriam: Deus enim similes injustitias, quæ merito pro calumniis reputandæ sunt, earum falsitatem detegere solet. Neque hæc injustitia Christi tempore fuit cum etiam modo adhuc frequenter contingat, quod

malignus ac depravatus se erigat et opponat contra justum, adversusque eum multa loquatur, justum enim specialiter a calumniis infestantur. Ipsa nos experientia per omnia secula docuit, quod pessima calumnie zizanii inimici infernalis opera, ut plurimum in agrum tritico seminatum spargatur, sicut et sagitta, ex intentione arcum laxantis, in partem metæ albam evibratur, id est, in eum in quo innocentia et sanctæ ac immaculata vitæ candor viget, calumnia communiter effunditur. Unde Sapiens ait: *Calumnia conturbat sapientem, Eccle., vii, 8*. David, *vir erat secundum cor Dei*, ac proinde metæ fuit, in quem maligni homines, imposturarum suarum tela ejaclabant; atque ideo pelebatur: *Redime me a calumniis hominum*. De S. Jobo ipsamet æterna veritas testimonium perhibet quod in universa terra nullus ei in sanctitate similis extiterit et ideo, inquit S. Augustinus, tot fuit calumniarum navis denigratas.

j. — Spiritus Sanctus *arguet mundum de judicio*. Confundet mundum in judicio quia nulli hominum proderet excusatio hæc, quasi a diabolo ad peccatum coactus fuerit. Imo nec nunquam in ulla lege hæc Deus admisit excusationem ut legitimam, quia nunquam potest diabolus inferre vim libere voluntati. Et nunc quidem cum vires ejus contractæ sint: « Posset inimicus excitare tentationis motum, » inquit S. Bernardus, « sed in te est, si volueris, dare aut negare consensum; in tua facultate est, si volueris, inimicum tuum facere servum tuum ut omnia cooperentur tibi in bonum. » Audi et S. Hieronymum: « Ille superbus et temerarius vult ascendere, sed etiam si te oppressum putaverit et te extuleris, tu ne dederis locum; potestas namque diaboli, non in temeritate illius, atque jactantia, sed in tua est voluntate. »

VERSUS 9.

De peccato quidem, quia non crediderunt in me.

1. — Rupertus Abbas Tuitiensis peccati nomine hoc loco transgressionem et inobedientiam primum parentum intelligit, a quo quavis alia inordinatio originem suam habuit: « Omnis injustitia vel inobediencia veteris hominis. »

2. — S. Augustinus infidelitatem intelligit: « Filios autem diaboli infidelitas facit, quod peccata tam proprie vocatur quia solum sit, si non exprimitur facta peccatum sit; » datque exemplum in S. Paulo, qui per antonomasiam vocatur Apostolus, ipseque solus hoc nomine et titulo intelligitur, nisi aliquid aliud in particulari addatur, aut specificetur.

3. — Hugo Cardinalis aliquot motiva adducit, ob quæ peccatum reprehensibile existit: « Primo, propter rupturam fœderis in baptismo, *Is., lv, 3*: *Fœderum vobiscum pactum sempiternum, quod nun-*

quam debemus frangere. Secundo, propter inobedientiam et contemptum in peccato. Tertio, propter ingratiitudinem. Quarto, de vilitate peccati. Quinto, de immisericordia sui, quia per quodlibet peccatum interitici animam propriam. » Sexto, quod arguit de contristatione Spiritus Sancti. *Ad Ephes., iv, 30*: *Nolite contristare Spiritum Sanctum.* »

VERSUS 10.

De justitia vero, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis me.

1. — Albertus Magnus ait: « *De justitia*, quam exhibet et quam illi semper calumniati sunt, dicentes, me Patri esse contrarium, arguet Spiritus Sanctus, quia ad Patrem vado; » ex eo enim, quod in celos ascenderit, dexteræque Patris assideat, satis constat quod in cunctis operibus suis æterno Patri suo conformis per omnia fuerit.

2. — Rupertus Abbas ait: « Per justitiam, quam sic designavit, dicens, *quia ad Patrem vado*, omnis justitia vel obedientia novi hominis intelligenda est; de quibus utique, scilicet peccato et justitia mundum Spiritus Sanctus in eo redarbit, quia per predicatorum suos urgere non desinit, ut exuant veterem hominem et induant novum, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis. »

3. — Theophylactus Christum dicere voluisse opinatur, quod Spiritus Sanctus eo ipso, quo post Christi in celos ascensionem, innocentie et sanctitatis ejus perhibiturus est testimonium, simul etiam illate ipsi mortis declaraturus sit injustitiam. Hanc quoque rationem S. Chrysostomus adducit, *Hom. lxxvii in Joan.*, dicens: « Ire ad Patrem erit argumentum, quod irreprehensibilem ageham vitam, ut non possint adhuc dicere, quia *homo peccator est et non est ex Deo.* »

4. — Dionysius Carthusianus ideo illos reprehendendos fuisse dicit, quia ipso ad Patrem ascendente, illi bona opera emitebant, cum tamen eum jam in celo glorificatum potius magis venerari debuissent: « *De justitia* missa ab eis arguit eos, quia ad Patrem vado, propter quod mihi glorificato, et super omnes celos exaltato magis quam ante obedire deberant, cum vidissent atque audissent sufficientia fidei argumenta. »

5. — Hugo Cardinalis duas præcipue causas observat, ob quas mundus eo quod christiana opera facere neglexerit, hanc reprehensionem promeritus fuerit. « Prima est propter exemplum, quia ad Patrem vado, per passionem et crucem, viam faciens ad glorificationem. Secunda est propter præmium, ad quod ivit per justitiam. »

6. — S. Augustinus, in sermone *lxi de verb. Dom.*, super hæc verba hunc fere in modum dis-

currit: « Cur in eo voluit nominare justitiam, quia ad Patrem vadit? num non justitia est etiam quod hic venit a Patre? an illa potius misericordia est, quod venit ad nos a Patre; justitia vero, quod ad Patrem vadit? An quia misericordia est quod venit, ideo justitia est quod vadit? ut et in nobis discamus impleri posse justitiam, si pigri non fuerimus prærogare misericordiam, non quæ nostra sunt, quærentes, sed quæ aliorum? »

7. — In sensu morali Hugo verba illa sic exponit: « De justitia, quam non fecerunt, vel omiserunt, quod fit in præsentem, quando illuminatus aliquis per gratiam, arguit in se, quæ non fecit opera justitiae, vel justitiam vocat opus ejuslibet virtutis generaliter; arguit ergo de justitia, quam non fecerunt per sex causas. Primo, quia opera justitiæ consona sunt naturæ. *Job.*, xxxi, 18: *Ab infantia crevit mecum miseratio.* Secundo, quia facilis est justitia. *Prov.*, iii, 17: *Via ejus, via pulchræ, etc. In mari rubro via sine impedimento.* Tertio, quia dilectio respersa est justitia, et iniquitas amaritudine. Quarto, quia ad faciendam opera justitiæ plures et fortiores coadjutores habemus, quam ad faciendum malum. *IV Reg.*, vi, 16: *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis.* Quinto, quia multis et manifestissimis Sanctorum exemplis manifestata est nobis justitia. Sexto, quia justitia fructuosa est. »

VERSUS 11.

De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus est.

1. — Jansenius intelligentiam horum verborum Christi a versu octavo usque ad versum undecimum intellectu et explicatu difficilem esse dicit: « Obscurus admodum est hic locus, quod dicitur de tribus Spiritum redarguturum mundum, ita ut propter obscuritatem ipsius, varie admodum a diversis tractetur interpretibus, et vix quisquam satisfacit studioso lectori. »

2. — Toletus per hoc principis tenebrarum judicium, non intelligit illud, in quo ob suam arrogantiam et superbiam, ad ignes condemnatus fuit, sed aliud, illud nimirum, per quod tyrannide et dominio privatus fuit, quo sibi universum quasi mundum per idololatram subjecerat. Theophylactus aliud quoddam motivum adducit, dum ait: « Hoc est, etiam per hoc me justum et a peccato immunem iterum ostendit me Spiritus, eo quod rector mundi a me judicatus est, et victus. » Judæi quippe ipsum calumniati fuerant, dicendo: *Dæmonium habes; in Beelzebub principe dæmoniorum ejecit dæmonia;* dicere igitur hic Christus voluit: hoc totum falsum esse apparebit, dum dæmonem a me victum et debellatum esse videbunt. Eandem quoque

expositionem Albertus Magnus his verbis adducit: « De judicio, quo me judicaverunt, injuste condemnantes; et idque evidenter probat, dicens: « Quia propter meum judicium, quo injuste ab eis condemnatus sum, princeps hujus mundi diabolus, qui in me extendit manus, eum in me nihil juris haberet, jam judicatus est; » adducitque verba illa *Joan.*, xii, 13: *Nunc judicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejecitur foras;* et ideo declarat, quod arguere hoc loco idem sit quod manifestare, juxta id quod habetur ad *Eph.*, v, 13: *Quæ arguantur, a lumine manifestantur;* et quia « Spiritus hoc per Apostolos manifestat, tunc arguere dicitur; manifestat enim peccatum mundi, et justitiam Christi, tantum esse judicium diaboli. »

3. — S. Augustinus ait: « Videntes animas de inferis ire in cælos, agnovimus adjudicatum esse principem hujus mundi, et reum factum in causa Salvatoris, cum quæ tenebat jure amitteret. Hæc quidem ascendente Salvatore visa sunt, sed superveniente in discipulos Spiritu Sancto, palam aperteque manifestata sunt; vera enim correctio tunc fuit, quando post passionem resurrectionemque, ad testimonium Salvatoris, publice a perditis videbantur resurgentes mortui, claudi currentes, leprosi mundati, paralytici confirmati, cæci aspicere, surdi audire, muti eloqui. Hoc modo Spiritus Sanctus arguit mundum, quia in nomine Salvatoris, qui reprobus est a mundo, omnium curatorem virtutes operatus est. »

4. — Lucas Brugensis clarum et evidens devicti et prostrati Luciferi signum tradit, dum in persona Christi loquens, dicit: « In nomine meo, vel solo signo crucis meæ, passim ubique ejecitur idolis, simulachris et templis, expelletur hominum corporibus ac moribus, idque evidenter ac palam toto observante orbe terrarum. » Unde ad Colossenses, 1, 13, dicitur: *Eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suæ.*

5. — S. Thomas, per mundum, homines mundanos intelligit, quorum dæmon caput est et dominus, non creatione, sed suggestionem et imitationem. *Job.*, xli, 25: *Ipsæ res super omnes filios superbie;* hic ergo princeps jam judicatus est, et expulsus foras. Qui idem Angelicus Doctor Christum hoc dicere asserit, ut omnem illis excusandi rationem præscindat, qui vehementiam et violentiam tentationis allegando, se defendunt et excusant: « Quasi dicat: Excusari non possunt, quia expulsus est diabolus per gratiam et fidem Christi, et Spiritum Sanctum a cordibus fidelium, et ita ut non tenet interius sicut ante, sed solum exterius per exercitationem permissus, et ideo resistere possunt ei, qui volunt adherere Christo, de hoc ergo judicio mundus arguitur, quia a diabolo vincitur, resistere nolens; arguitur etiam a mundo de judicio, quia sciens mundus hujus prin-

cipem condemnatum esse, non evadet etiam ipse hoc judicium, sed cum suo principe judicatur, quoniam superbum atque impium imitatur. »

6. — Dionysius Carthusianus illo judicio exponit, ad quod omnes animæ presentari debent; in hoc enim Spiritus Sanctus homini, quod illud neutiquam timerit, efficaciter exprobrabit: « De judicio divino, quod non timerunt. » Et quidem quamnam omnis vitii, omnisque offense Dei causam esse existimatis? *Inquinatae sunt viæ illius in omni tempore;* sed unde id factum est? *Auferentur judicia tua a facie ejus.* S. Augustinus, *Serm.* xxv de temp., ait: « Puto, quod magna sit peccati pena, metum ac memoriam perdidisse futuri judicii. » Hugo Cardinalis hæc Evangelii verba interpretans, dicit: « Quod non timerunt et tamen timere debuerunt. » Proponit causam timendi judicium, quia diabolo, qui erat pretiosissima creatura, non peperit. »

7. — Lucas Brugensis quatuor illorum antecedentium versuum sensum in paucis hisce verbis restringit: « Summa est, quod Spiritus Sanctus convincet mundum, quod peccati sit servus justitia vacuus et æterna damnatione dignus, eo quod non credat in Redemptorem, quin potius spreto eo justitiæ doctore et actore, adherat diabolo, hosti a Deo damnato ac proscripto. »

VERSUS 12.

Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo.

Multa habeo vobis dicere.

1. — Equidem quidam discipulis suis dicendum habuerit, certo quidem scire non possumus; verumtamen certum est, quod in quadraginta illis diebus, quibus post suam resurrectionem inter eos fuit commoratus, ipsis sæpenumero apparuerit, eosque de multis mysteriis, quæ antea ipsis non revelaverat, instruxerit, *Act. Ap.*, iii, 3: *Per dies quadraginta apprensus est et loquens de regno Dei.* Lucas Brugensis ait: « Quæ restabant Christo dicenda, videntur fuisse mysteria de partu virgineo, de descensu ad inferos, de antiqua lege, de vocatione gentium, de modo regendi Ecclesiam. »

Sed non potestis portare modo.

2. — Quænam illa intelligentiam et capacitatem illorum superexcedentia mysteria fuerint, S. Thomas, in *Joan.*, hisce verbis declarat: « Fuerunt nimirum plena cognitio divinorum, quam non habebat tunc, puta aequalitatem Filii ad Patrem et hujusmodi. Item spiritualis intellectus omnium Scripturarum, quem tunc non habebat, sed quando aperuit illi sensum, ut intelligerent; item a passionibus ac periculis, quæ passuri erant, quæ tunc portare non poterant, quia animi eorum

imbecilles erant. » Dionysius Carthusianus causam hujus incapacitatis, excessivæ illorum tristitiæ ascribit: « Non potestis capere, intelligere, retinere modo, quia inquieti, tristes et pavidi estis. » 3. — S. Bonaventura ait: « Nondum erant idonei mori pro Christo, » prout experientia in S. Petro sufficienter edocuit: « Loquitur ergo, quod non poterant portare penam mortis et martyrii pro Christo. »

4. — Lyranus hisce verbis Spiritus Sancti, respectu Apostolorum, veritatem et efficaciam demonstrat observat: « Quæ consistit in illustratione ipsorum de profundis et altissimis fidei secretis, non potestis portare propter vestram imperfectionem et eorum arduitatem. »

5. — Sapientissimus Magister Christus hisce verbis quoque discretionem docet, quæ nobis necessaria est in erudiendis et docendis aliis, *Ecclesi.*, xxxii, 6: *Ubi non est auditus, non offundat sermonem.* Considerabilia porro sunt verba illa Macrobii, quæ in Saturnalibus tradit, ad instructionem illorum, quibus ex officio alios instruere incumbit. « Nil tam cognatum sapientiæ, quam locis et temporibus aptare sermones, personarum, quo aderunt, estimatione in medium vocata; » quod monitum parum curatur ab iis, qui verbum Dei nonnunquam per doctrinas theologicas et scholasticas adeo sublimes et cum tali rhetoricorum colorum ornamento subministrant, ut auctoritates illorum, ejuscemodi dictionis incapaces, parum vel nihil inde proficiant.

VERSUS 13.

Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur a semetipso, sed quæcumque audierit, loquetur, et quæ ventura sunt, annuntiabit vobis.

Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

1. — Ecclesia in Feria quarta Pentecostes, loco primæ Collectæ hanc orationem ad Missam communiter legit: « Mentis nostras, quosumus, Domine, Paracletus, qui a te procedit, illuminet et inducat in omnem, sicut tuus promisit Filius, veritatem. »

2. — Albertus Magnus optime nos monet, ne videlicet omni veritati ediscendæ intenti simus, sed solum illi, quam æterna salutis nostre expedientem esse noverimus: « Omnem veritatem, saluti videlicet necessariam, quia alia veritas potius est vanitas, sed in scientia, quæ secundum pietatem est, solida et simplex invenitur veritas. »

3. — Cajetanus pariter de fidei nostræ veritate interpretatur: « Ecce fructus: Quamvis ego nulla taceam vobis dicenda, ille tamen ducet vos, non solum in veritatem illorum multorum, quæ taceo,

« sed etiam in omnem veritatem, intellige christi-
« tianæ fidei. »

4. — Alcuinus verba hæc non solum de verita-
tum christianarum intelligentia, sed etiam earumdem
amore exponit, quem Spiritus Sanctus illis
suggeret, ne in errorem aliquem, puritati fidei
catholicæ contrarium, incidat : « Quasi diceret :
« Diffundet in cordibus vestris charitatem, quæ vos
« omnem veritatem faciet amare, ejus magisterio
« intus edocti, proficiatis de virtute in virtutem. »
Lyranus ita explicat verba, *omnem veritatem* : « Id
« est, necessariam ad salutem, non solum pro per-
« sonis vestris, sed etiam ad regimen Ecclesie et
« fidelium instructionem. » Aureum profecto mo-
nuitur est ab eo, qui in cœli empyrei academia
edoctus, in reconditissima divinorum secretorum
penetrata introductus fuit, quia *audivit arcana
verba*, nobis traditum, hic enim, tametsi gentium
Doctor esset, hoc tamen Romanis post se scriptum
reliquit monumentum, *Rom.*, xii, 3 : *Dico per gra-
tiam, quæ data est mihi, omnibus, qui sunt inter vos,
non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad
sobrietatem*; notandum quoque est, quod non dixe-
rit : *Doceret vos omnem scientiam, sed omnem verita-
tem, quia uti idem Apostolus alibi testatur : Scientia
infat.*

*Non enim loquetur a semetipso, sed quæcumque
audivit, loquetur.*

5. — Lyranus Christum hæc Apostolis suis
dixisse notat, ne sibi Spiritum Sanctum ipso superi-
orem esse persuaderent : « Eo quod debebat
« docere eos de majoribus, ideo hunc errorem
« removet, dicens : *Non enim loquetur a semetipso,*
« quia sicut non est a se, sed a Patre et Filio, ita
« nec a se loquitur, sed quæcumque audivit, quia
« suum audire, est ab eis procedere. » Unde S. Au-
gustinus dicit : « Audire illius scire est, idem est
« et esse. A quo ergo illi est essentia, ab illo audien-
« tia, id est, scientia, quæ non est aliud, quam
« essentia. » Albertus Magnus pariformiter hæc
verba de essentia identitate declarat : « *Audivit,*
« videlicet per unitatem substantiæ et proprieta-
« tem scientiæ; *non loquitur a semetipso, quia non*
« est a semetipso, ab ipso audivit Spiritus Sanctus,
« a quo procedit; ab illo audientia, quod nihil aliud
« est, quam scientia. »

6. — Theophylactus de uniformitate dogmatum
exponit, quia docturus esse dicitur conformiter ad
ea, quæ Christus prædicaverat : « Cum enim dicit,
« *quæcumque audivit*, hoc signat, quod nihil doc-
« turus sit extra ea, quæ Christus docuit, » ad
eundem modum, quo Filius pariter protestatus
fuit, dicens : *Quæcumque audivi a Patre meo, nota
fecit vobis.*

7. — Hugo Cardinalis ait : « *Non loquetur a semet-
« ipso, id est, non finget doctrinam novam, meæ*

« scilicet contrariam, id est, certa et vera loque-
« tur. » Unde idem Doctor ex hisce verbis docu-
mentum quoddam deducit pro illis, qui nimirum
de scientia sua presumunt : « In qua arguitur præ-
« sumptio illorum, qui nolunt audire, sed jactant
« se de propria inventione. »

Et quæ centura sunt, annuntiabit vobis.

8. — Alcuinus ait : « Cum gaudia nobis patriæ
« cœlestis ad memoriam reducit, cum festa illa su-
« perna civitatis per donum nobis suæ aspirationis
« innouat, ventura nobis annuntiat, cum nos a
« dilectione præsentium abstrahentes, missum in
« cœlis regnum nostris cordibus desiderii inflam-
« mat. »

9. — Cajetanus verba hæc in ordine ad donum
prophetiæ interpretatur, quod illis est communica-
tur; quasi diceret : « Non solum vos Doctores
« reddet, sed etiam Prophetas constituet. »

10. — Rupertus Abbas eandem habet conside-
rationem, dum ait : « Ut non solum Prophetarum
« docti auditores, sed etiam futurorum ipsi cogni-
« tores et Prophetis sitis compares. »

11. — Albertus Magnus exponit de bonis aletis
vite, quorum Spiritus Sanctus illis cognitionem
perfectam et ardentissimum amorem infusus
erat : « Non solum futura in tempore, sed magis
« æterna, ad quorum amorem inflammat, annun-
« tiabit vobis, intus inflammando. » Per hoc æterna
beatitudinis desiderium et notitiam, martyria intre-
pidi adhibent, gaudiantque et exultant, dum illis
crudelissimorum suppliciorum adeunda erat carni-
ficina. Unde Tertullianus de sanctis Martyribus ita
scribit : « Nihil crus sentit in nervo, dum animus
« est in cœlo; » et ideo de sancto Protomartyre
Ecclesia sancta canit : *Lapidis torrentis illi dulces
fuert, non quod apes in iis mellis favum con-
struxissent, Psal.* lxxx, 17 : *De petra melle saturavit
eos; nec quod ad lapidum duritiem insensibilis exi-
terit, sed ut S. Ambrosius, Epist.* xxx, scribit :
« Infirma ista, ac seipsam Stephanus despicebat,
« ita ut etiam propterea lapidum non sentiret ictus,
« non consideraret corporis vulnera. » At vero, in-
quies, quodnam erat hujus insensibilitatis moti-
vum? Oculis Christo affixis et illi adhaerens : *Eccc
video cœlos apertos et Jesum stantem a dextris virtu-
tis Dei. Act.*, vii, 55. Cum ex septem filiorum Macha-
bæorum postremus a duobus crudelissimis infesta-
rentur persecutoribus, crudelitate videlicet et blan-
dimentorum lenocinio; siquidem Antiochus *affir-
mabat se divitem et beatum facturum et amicum
habiturum; mater* contra, ut constantiâ illi sug-
gereret, quid fecit? quid dixit? *Peto nate, ut aspicias
ad cœlum et terram, et ita fiet ut non timeas contrissem
istum, II Mach.*, vii; quasi dicere vellet, quod si
oculos tuos in terram deflexeris, id est, considerave-
ris, quam modicum sit quod hic in terris deseris,

imo a quot ærumnis et miseris libereris; alia vero
ex parte isdem oculis cœlum contemplatus fueris,
nulla tibi inferri poterunt, quantumvis atrocissima
supplicia, quæ non libenter subeas et patiaris. Hanc
autem a bonis terrenis omnimodam alienationem et
honorum cœlestium ardentissimum desiderium Spiritus
Sanctus Apostolis, cunctisque aliis fidelibus,
qui spiritum Apostolicum hereditaturi erant, infunde-
re, eosque ad omnia adversa fortiter sustinenda
animare debebat; unde Chrysostomus, *Hom.* lxxv
in Joan., de Apostolis scribit, eos ante Spiritus Sancti
adventum adeo fuisse pavidos et meliculosos, ut
ad primum armatæ turbæ aspectum fuga se sub-
dicerent, imo ipsemet Petrus ad vilis ancillulæ in-
terrogationem, Magistrum suum pluries negavit.
« Qui prius timebant ac formidabant, post Spiritus
« Sancti acceptionem in medium prosilierunt; hi
« ferrum, ignem, bestias, pelagus et ad omnem
« calamitatem se intrepidi exposuerunt, ex Iudeis
« ferreos et in eorum erigens nullo humano affectu
« tui subjectos, » B. Petrus Damianus pro evidenti
signo, unde quis agnoscere possit Spiritum Sanctum
in anima operantem, posuit desiderium hono-
rum æternorum, alienum a bonis terrenis animum
et constantem in divino servitio fervorem : « Spi-
« ritus, qui ex Deo est, quas replet mentes, ad
« cœlestia provocat et expulso corporis et negli-
« gentiæ frigore ad amorem divinum inflammat. »

ADDITIO.

a. — *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, etc.*
Ecco divini Spiritus notitiam, quod omnem verita-
tem docens, non loquitur a semetipso, hoc est, non
loquitur, nisi quod rerum ratio, et veritas, et justi-
tia postulet. Hæc est una divina Spiritus Sancti lin-
gua quæ semper novit, æqui bonique terminos
observare. Quæ divini Spiritus lingua non est, vix
loqui incipit, quin exorbitet, quin labatur. Adeo
difficilis praxis est ut quis silentio, velut virtutis in-
dicio, linguam frenet. Tacendo autem quilibet bene
loqui dicit. Thomas a Kempis, in sermone quodam
ad Novitios habito, hæc eis dedit documentum : « In
« silentio discatis, qualiter et cui loqui debeatis. »
In teatro vite humane, hanc invenio observantiam
practicam : « Quicumque in sacrum senatum pur-
« puratorum Patrum, a Pontifice cooptantur, iis
« primo consessu, Pontifex os claudit, ut malo
« silentio Patres audire discant; altero vel tertio,
« ex Patrum sententia os illis aperit et potestatem
« dat in senatu ea, quæ ex dignitate Ecclesie vi-
« dentur esse modeste et sincero proferendi. »
B. Petrus Damianus prudentiæ ascribit, si præmit-
tatur silentio id, quod proferendum est : « Prudens
« quæ dicenda sunt, ponderat. » Observativissime,
quod, quando Sapiens opportunum assignat tem-
pus tacendi vel loquendi, præmittat tempus tacendi
et postea addat tempus loquendi? Voluit nos do-

cere, ut prævio silentio nos disponamus ad bene
loquendum; siquidem : « Prudens quæ dicenda
« sunt ponderat. » Quando Zacharias pater Præ-
cursoris certam accepit informationem de nativitate
Baptiste, factus est mutus; et tamen debebat esse
pater illius, qui totus debebat esse vox : *Ego vox
clamantis.* Quale illud mysterium? Gualfredus in
Allegoriis supra Lucam exponit illud, inquires :
« Non vacat a mysterio, quod mutus pater Joannem
« genuit, qui vox clamantis fuit; semper enim me-
« lius vox in silentio generatur. »

VERSUS 14.

*Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, et annun-
tiabit vobis.*

Ille me clarificabit.

1. — Lyranus efficaciam Spiritus Sancti in
ordine ad Christum considerat, dicens : « Quæ fuit
« declaratio ipsius divinitatis, quæ manifesta facta
« est per Spiritum Sanctum, Apostolis datum. »

2. — Chrysostomus, *Hom.* lxxvii *in Joan.*, ait :
« *Ille me clarificabit;* quomodo? In nomine meo
« virtutem dabit; cum enim adveniente Spiritu
« majora signa erant ostensuri, ideo iterum æqua-
« litatem indicat, inquires : *Ille me clarificabit;* et
« quomodo? omnem veritatem dicit, etenim hoc
« ipsum testificatur, quod docet veritatem. »

3. — Alcuinus vocem *clarificabit*, de miraculis
exponit, quæ Apostoli et discipuli, in omnes mundi
partes dispersi, in virtute hujus Spiritus patraturi
erant, propter quæ nationes et omnes populi Christi
fidem amplecti et profiteri debebant : « Tot et tanta
« miracula in nomine Christi fecerunt, quibus
« orbem totum ad fidem Christi converterent, tot
« ac tanta pro Christi nomine passionum certamina
« pertulerunt. »

4. — « Non quidem in me, » inquit Albertus,
« in quo clarificari secundum deitatem non pos-
« sum, sed in vobis, quia me clarum ostendet vobis.
« *Act. Apost.*, iii, 13 : *Deus glorificavit Filium suum
« Jesum.* »

5. — Alcuinus ait : « Spiritus clarificavit Chris-
« tum, quia per eum tanta charitas in cordibus
« discipulorum accensa est, ut abjecto timore car-
« nali, effectum resurrectionis ejus constanter præ-
« dicarent, qui paulo ante tempore passionis
« pavidi fugerant, Clarificat, dum charitatem in
« cordibus nostris diffundit et æternæ patriæ amo-
« rem inspirat. »

Quia de meo accipiet.

6. — Chrysostomus dicit, Christum hisce verbis
insinuare velle, quod Spiritus Sanctus nulla in re
ab illo discors erit : Hoc est, in nullo a me dissen-
tiet. Maldonatus ait : « *De meo accipiet*, id est, meo

« nomine veniet, nec aliam, quam meam doctrinam, quasi legatus meus vobis exponet. » Theophylactus hanc habet observationem, quod videlicet Apostoli Magistrum suum jam antea dicentem audierint: « Unus vester est Magister Christus, ut ne existiment: Quia unus magister tu es, quomodo dieis nobis et alium magistrum fore Spiritum? » subdit: *Quia de meo accipiet, hoc est, ex his que novi et ex mea scientia, vel de meo thesauro, qui scilicet Patris est.* Nazianzenus ita exponit verba *de meo accipiet*, id est, « meam essentiam

« divinam, meam voluntatem et scientiam. » Dydimus ita hac de re scribit: « Dans Filius, non prius vatur his que tribuit, nec cum damno suo impartitur aliis; nec Spiritus Sanctus accipit, quod ante non habuit, sic est intelligendus Spiritus Sanctus a Filio accipere, ut a cognoscatur dantis et accipientis substantia, sic et Filius a Patre accipit ea, in quibus subsistit. »

7. — Cajetanus ait: « De essentia mea, de sapientia mea, de scientia mea; monstrat quod Spiritus Sanctus procedit ab eo. »

DOMINICA QUINTA POST PASCHA

EVANGELIUM JOANNIS, CAP. XVI, VERS. 23-30

23. Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.
24. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo; petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.
25. Hæc in proverbii locutus sum vobis. Venit hora, cum jam non in proverbii loquar vobis, sed palam de Patre meo annuntiabo vobis.
26. In illo die in nomine meo petetis, et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.
27. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego a Deo exivi.
28. Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem.
29. Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis.
30. Nunc scimus, quia scis omnia, et non opus est tibi, ut quis te interroget; in hoc credimus, quia a Deo existis.

VERSUS 23.

Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

Amen, amen.

1. — Quia hic de promissione quadam agebatur tanti momenti, quanti est illud, in celesti signatura gratie datum omnium supplicationum nostrarum favorabile scriptum, ideo de illa nobis infallibilem quadam dare voluit certitudinem, dicendo: *Amen, amen dico vobis:* « quasi dicat, » inquit Lucas Brugenis, « certissimos facio. » S. Cyrillus Alexandrinus, in *Joan.*, ait: « Cum discipulos ad postulanda spiritalia dona hortaretur, simulque eorum fructuorum, si petierint, fiduciam traderet, addito, *Amen*, ad fidem confirmat. » Hugo Cardinalis verba hæc vim juramenti habere notat: « Quod est juramentum, ut de impetratione certi simus, quia dubitatio impedit orationem: *Postulet in fide nihil hesitans, Jac.*, 1, 6; » simulque rationem reddit, cur *Amen* istud bina vice replicaverit: « Bis dicitur *Amen*, propter duplicem certitudinem; « homines enim in promissis solent dupliciter decipere; aut omnino non reddendo promissum, aut

« diminuendo; sed Dominus quod promittit, solvit: *Quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita;* et etiam ultra promissa reddit. » Execitio olim hostilem exercitum, Jerosolymam nunquam ingressurum esse promisit; nec tamen eo quod promiserat, minime contentus, in una eademque nocte per manum Angeli, in hostili exercitu centum octoginta quinque millium virorum stragem instituit. Salomon præter sapientiam, quam solum a Deo petierat, innumeris insuper ab eo cumulatus est divitiis; unde verissimum semper manet, quod dicit Apostolus, *Eph.*, 11, 20: *Ei autem, qui potens est omnia facere super abundantem quam fecimus, unde Ecclesia in Collecta, que in Dominica XI post Pentecosten legi solet, ita orat: « Omnipotens semper piterne Deus, qui abundantia pietatis tue merita supplicium excedis et vota. »*

2. — Porro Evangelium, quod Ecclesia nobis in hac festum Ascensionis præcedente Dominica proponit, mysticum plane est et quidem Christus in eodem Eliam imitari velle videtur; hic enim priusquam in curru igneo in caelum rapereur aereum, Eliseo dixit, *Reg.*, 11, 9: *Postula quodvis, ut faciam tibi, antequam tollar a te;* idem namque Christus collegio Apostolico et toti fidelium congregationi

dicere voluisse videtur et ideo non sine mysterio, hoc sequenti triduo tot instituantur processiones, in quibus per recitatas publice Litaniis, supplicationibus et precibus nostræ ad divinam Majestatem diriguntur.

Dico vobis.

3. — Valde considerabilis est illa circumstantia, Vobis, hæc enim de orationibus exaudiendis infallibilis promissio, Apostolis facta fuit, qui in divinæ gratiæ possessione constituti, amici Dei erant; ac proinde dubium quoddam hoc loco controverti posse videtur, an ad hoc, ut intentum nostrum oratione mediante apud Deum obtineamus, necessarium nobis sit in gratia nos positos esse; siquidem in S. Joanne, ix, 32, scribitur: *Deus peccatores non exaudit;* quia tamen hoc ipsum cæcus ille nondum perfecte illuminatus, dixit, dicere quis non immerito posset, plenam ei hac in parte fidem adhibendam non esse et ideo in Psalmo, lxxv, 18, expressius dicitur: *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Scio equidem non defuisse Doctores opinantes, necessarium non esse ad hoc, ut preces nostræ exaudiantur, ut simus amici Dei, quia infallibilitas orationis non fundatur in dignitate et merito orantis, sed in divina misericordia et promissione. S. Thomas citat S. Augustinum, Publicani exemplum adducentem, qui dixit: *Deus propitius esto mihi peccatori;* et Chrysostomus, qui super Mattheum ita scribit: *Omnis qui petit, accipit, sive justus sit, sive peccator.* S. Thomas autem distinctionem quandam adhibet: in peccatore enim considerari potest natura, et hanc Deus amat: et culpa, quam Deus summo prosequitur odio; atque ideo si peccator in oratione sua rem aliquam postulet ad peccatum ordinatam: « In hoc a Deo non exauditur ex misericordia, sed quandoque auditur ad vindictam; orationem vero peccatoris ex bono nature desiderio procedentem Deus audit, non quasi ex justitia, quia peccator hoc non meretur, sed ex pura misericordia, observatis tamen quantum præmissis conditionibus, ut scilicet pro se petat, necessaria ad salutem, pie et perseveranter. »

4. — Certum nihilominus est, quod ad hoc ut oratio sit efficax, suumque assequatur intentum, orantem in gratia esse expediat, *Prov.*, xxxiii, 9: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis;* et hæc dicta veritas a S. Joanne apertis verbis exprimitur, dum ait: *Quoniam si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, quod, quidquid petierimus, accipiemus ab eo.* *Joan.*, xi, 21, 22.

5. — Considerari etiam hoc loco meretur, quod hæc promissio facta fuerit toti collegio Apostolico, quod Ecclesiam seu universam fidelium congregationem præfigurabat; et hæc infallibiliter precum suarum obinet intentum; unde D. Chrysostomus,

Hom. 11 in II ad *Cor.*, ait: « Deus frequenter revertitur multitudinem unanimum et consentientem in precando, ut velut pudore victus, non audeat illis denegare. » Quæ proinde promissio in S. Mattheo, xviii, 19, expresse legitur, scripta his verbis: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quæcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cælis est.*

Si quid.

6. — S. Augustinus, *tract. cii in Joan.*, in *Catena* citatus, ait: « Hoc, quod ait, *si quid*, non quodlibet intelligitur, sed aliquid, quod non in beatæ vitæ comparatione sit nihil. » Albertus Magnus quoque, in *Joan.*, illud, *si quid*, ponderat, et dicit: « Hoc est, *si aliquid est*, quod petitis, quia malum et vanum nihil est, bonum etiam temporale in se vanum est. » Hugo Cardinalis similiter dicit: « Si *quid*, hoc est, *aliquid*, in quo ostenditur quid sit petendum, scilicet vita æterna, quæ est quid; non temporalia, quæ nihil sunt. » Quidquid est in hac universi mole, boni, pulchri, aut pretiosi, super nihilo fundatur, *Job.*, xxvii, 7: *Appendit terram super nihilum;* eo quod cunctæ felicitates terrenæ purum quoddam nihil sint, adeo ut Salomon, qui se jactaverat, *Eccle.*, ii, 10, dicens: *Omnia quæ desideraverunt oculi mei, non denegavi eis,* postea tamen, *Eccle.*, v, 11, aperte fassus fuerit: *In omnibus vidi vanitatem, et nihil.*

Petieritis.

7. — Theophylactus observat quod Dominus in procielo constitutus, ut ab Apostolis separaretur, eosdem prius per hanc promissionem de dandis in omnibus quæ in nomine ipsius postulata fuerint, consolari voluerit, quasi diceret: « Non enim, quod separer a vobis, existimate vos a me relictos, sed nomen meum majorem vobis fiduciam dabit, et gaudium vestrum tunc erit plenissimum, cum accipietis omnes petitiones. » Idem quoque Albertus Magnus his verbis scribit: « Consolatur discipulos, quod promptus et paratus est ad exaudiendum omnes petitiones eorum; enimvero prudens lector hoc loco attendat, quod Christus dixerit: « *Si quid petieritis Patrem,* » quia discessurus ab eis per præsentiam corporalem, ut se daret in mortem, ab æque resuscitatus, æternam Patrem suum in locum suum substituere voluit, promittitque hunc in nomine suo, id est, ex amore, quo erga eum fertur, eis favorabilem semper futurum esse.

8. — Jansenius, *cap. cxxv*, super verbum illud: *Petieritis*, se reflectens, dicit: « Petere est desiderare, et desiderium actus est, non oris, sed animi et voluntatis; non orant ergo, neque petunt Patrem, qui ore tantum preces pronuntiant, et non etiam ex animo, id quod ore petunt, desiderant, « suum desiderium elevatione animi in Deum et ardore declarando. » Etenim Deus non attendit